

เอกสารประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ)

วันจันทร์ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗

อ.พ. ๑/๒๕๔๗

สาระสำคัญ

พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๒ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

๑.๒ เหตุผล

เนื่องจากการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในกรณีไม่มีสมเด็จพระสังฆราช หรือสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ได้กำหนดให้แต่งตั้ง หรือเลือกสมเด็จพระราชาคณะเพียงรูปเดียว ซึ่งปรากฏเป็นเหตุขัดข้องจนเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในการปกครองคณะสงฆ์และวงการพุทธศาสนิกชนและอาจถึงขั้นนำไปสู่ความไม่ปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้จากความแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะสงฆ์ จึงสมควรกำหนดให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในรูปองค์คณะ ซึ่งแต่งตั้งจากสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปเพื่อใช้อำนาจร่วมกันในการบัญชาคณะสงฆ์ เพื่อความสงบเรียบร้อยยิ่งขึ้นและสร้างสมานฉันท์เพิ่มขึ้นอีกวิธีการหนึ่ง และโดยที่ขณะนี้สมเด็จพระสังฆราชมีพระชนมายุสูง อีกทั้งอยู่ระหว่างประทับเพื่อรักษาพระสุขภาพ คณะแพทย์เห็นว่าควรประทับรักษาพระองค์และอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์ จำเป็นต้องมีผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชโดยเร่งด่วน จึงสมควรแก้ไขเหตุขัดข้องเพื่อให้มีความสงบเรียบร้อยในประเทศขึ้นโดยเร็ว นับเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

๒. ชื่อพระราชกำหนด (มาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้ เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗”

พระราชกำหนดฉบับนี้ ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๑๘ บัญญัติว่า “ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

๔. วันใช้บังคับ (มาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๓๔ ก ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

๕. เนื้อหาของพระราชกำหนด (มาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสามัญวิสามัญเพื่อพิจารณานุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติ ด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกมีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ"

^๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติไว้ว่า

"มาตรา ๑๐ ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

“ในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรา ๓ ถ้าสมเด็จพระสังฆราช ทรงเห็นเป็นการสมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคสาม หรือกรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่ เห็นเป็นการสมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสี่ อาจพิจารณาเลือกสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อให้เป็นคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแทน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือแทนการดำเนินการตามวรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณีได้ และจะให้มีผู้ช่วยหรือที่ปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วยก็ได้ วิธีดำเนินการของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่ สมเด็จพระสังฆราชให้เป็นไปตามที่คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชกำหนด

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ตามมาตรา ๓ แล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลทราบบฝ่าละอองธุลีพระบาท”

ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการมหาเถรสมาคม ที่เหลืออยู่เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราช จะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสามหรือสมเด็จพระราชาคณะ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้นำความ ในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ตามมาตรา ๓ ในราชกิจจานุเบกษา”

คำนำ

พระราชกำหนด คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ โดยการตราพระราชกำหนดนั้นให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอและสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผลการพิจารณาเกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข) กับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ภาคผนวก** : พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
: พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗
: ประกาศมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๗
เรื่อง การแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติ
ของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสาระประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิก
วุฒิสภาในโอกาสต่อไป

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สิงหาคม ๒๕๔๗

“เอกสารประกอบการพิจารณา”

จัดทำโดย

นายหน้ท ผาสุข	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
นายบุญสงค์ ลาคำ	นิติกร ๔
นายฉัตรชัย ลายคราม	วิทยากร ๓
นางสาวภควดี เกษตรระกุล	เจ้าพนักงานธุรการ ๕
นางสาวพวงผกา น้อยช้อย	เจ้าพนักงานธุรการ ๕
นางสาววีรนุช หมั่นทอง	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
นางสาวธารินี ดวงสุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๔

สารบัญ

หน้า

สาระสำคัญของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๔๗ (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว) ..... ๑ -

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
ผลการพิจารณาเกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว) ๑
- ความเป็นมาของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๔๗ ..... ๑
- ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร..... ๒
- ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ๕

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับการแก้ไข)กับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว..... ๗

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ..... ๑๑
- บทความ เรื่อง ประสาคน ภาษาพระ..... ๑๑
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง แก่กฎหมายสงฆ์ตั้งผู้ทำหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช..... ๑๕
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง มส.ชี้ขาดตั้งสังฆราชวันนี้ “ทองก้อน” หยุดเคลื่อนไหว..... ๑๙

ภาคผนวก : พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ..... (๑)
: พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๔๗..... (๑๗)
: ประกาศมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๗
เรื่อง การแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช..... (๒๑)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และผลการพิจารณาเกี่ยวกับพระราชกำหนด
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๔๗

ความเป็นมา

ของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๔๗

คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมเมื่อวันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อพิจารณาอนุมัติร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ) เสนอ

โดยในการประชุมดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมลับเพื่อพิจารณาและมีมติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

ต่อมาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๓๔ ก ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในกรณีไม่มีสมเด็จพระสังฆราช หรือสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ได้กำหนดให้แต่งตั้ง หรือเลือกสมเด็จพระราชาคณะเพียงรูปเดียว ซึ่งปรากฏเป็นเหตุขัดข้องจนเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในการปกครองคณะสงฆ์และวงการพุทธศาสนิกชนและอาจถึงขั้นนำไปสู่ความไม่ปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้จากความแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะสงฆ์ จึงสมควรกำหนดให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในรูปองค์คณะ ซึ่งแต่งตั้งจากสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปเพื่อใช้อำนาจร่วมกันในการบัญชาคณะสงฆ์ เพื่อความสงบเรียบร้อยยิ่งขึ้นและสร้างสมานฉันท์เพิ่มขึ้นอีกวิธีการหนึ่ง และโดยที่ขณะนี้สมเด็จพระสังฆราชมีพระชนมายุสูง อีกทั้งอยู่ระหว่างประทับเพื่อรักษาพระสุขภาพ คณะแพทย์เห็นว่าควรประทับรักษาพระองค์และอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์ จำเป็นต้องมีผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชโดยเร่งด่วน จึงสมควรแก้ไขเหตุขัดข้องเพื่อให้มีความสงบเรียบร้อยในประเทศขึ้นโดยเร็ว นับเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

ต่อมาคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำเสนอพระราชกำหนดฉบับนี้ต่อสภาผู้แทนราษฎรและบรรจฐานะเป็นเรื่องด่วน ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ และสภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในคราวประชุมเดียวกัน ด้วยคะแนนเสียงข้างมาก

ประเด็นสำคัญ

จากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลการพิจารณา

เกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. สรุปประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาพระราชกำหนดฉบับนี้ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยในหลักการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นด้วยกับการตราพระราชกำหนดดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑) เห็นด้วยกับการตราพระราชกำหนด เนื่องจากปัญหาการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชดังกล่าว เป็นกรณีที่จะต้องแก้ไขกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กับการหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน การที่รัฐบาลแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ นั้น นับว่า เป็นเรื่องที่ดีอันจะนำไปสู่การยุติปัญหาเกี่ยวกับการคัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ดังปรากฏทางสื่อมวลชนในขณะนี้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในเนื้อหาของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชโดยเลือกสมเด็จพระราชาคณะที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ ซึ่งในประเด็นนี้ ในอดีตกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์กำหนดให้เลือกจากผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยพรรษา ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา ดังนั้น ต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายไม่ขัดหรือแย้งกับพระธรรมวินัยได้

๒) ในด้านหลักการเห็นด้วยกับการตราพระราชกำหนดฉบับนี้ แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาของความในส่วนที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว มีความเห็นและข้อสังเกตว่า โดยเนื้อหาของความที่เพิ่มเติมนั้น อาจมีความลึกลับอันอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่า จะนำความในวรรคใดของมาตรา ๑๐ มาใช้กรณีเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

อนึ่ง หากวิเคราะห์ความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว เห็นว่า สามารถนำมาบังคับใช้ได้ โดยไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้แต่อย่างใด

๓) สำหรับเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาและนำไปสู่การตราพระราชกำหนดฉบับนี้นั้น เป็นที่ทราบดีว่า มีคณะบุคคล ซึ่งมีประโยชน์ได้เสีย ที่ได้พยายามสร้างสถานการณ์และคัดค้านการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ดังนั้น รัฐบาลควรหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยต้องทำความเข้าใจกับบุคคล หรือคณะบุคคลดังกล่าว เพื่อให้ปัญหาที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้คลี่คลายหรือยุติไป

๔) การที่รัฐบาลดำเนินการออกพระราชกำหนดฉบับนี้ขึ้น ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นการกระทำที่ชอบแล้ว อีกทั้ง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ จากปัญหาวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นดังปรากฏตามสื่อมวลชนขณะนี้ ดังนั้น เพื่อเป็นการขจัดปัญหาดังกล่าว อีกทั้งเพื่อนำไปสู่ความสมานฉันท์ของพุทธศาสนิกชน จึงสมควรที่จะได้มีการอนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ผู้แทนรัฐบาลได้ตอบชี้แจงในประเด็นที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นและข้อสังเกต กล่าวโดยสรุปดังนี้

๑) การออกพระราชกำหนดฉบับนี้ เนื่องจากมีเหตุกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ รัฐบาลพยายามกระทำให้มีเนื้อหาเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ให้น้อยที่สุด เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๘ กับทั้งเป็นกรณีปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนมาก โดยพยายามแก้ไขให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา โดยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายปัจจุบันเพื่อให้มีวิธีการเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชขึ้นอีกวิธีหนึ่ง เพื่อให้อำนาจมหาเถรสมาคมสามารถพิจารณาเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ.๒๕๔๗ ในรูปองค์คณะหรือหลายรูปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๒) กรณีที่มีประเด็นข้อห่วงใยต่อกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนหรือไม่นั้น รัฐบาลในฐานะฝ่ายบริหาร ซึ่งกำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ติดตามและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของมหาเถรสมาคมโดยตลอด และเมื่อกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับพระอาการประชวรของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตั้งแต่เมื่อต้นปี ๒๕๔๕ ซึ่งตามความเห็นของคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษาพยาบาลว่า พระอาการเจ็บป่วยฉับพลันเกิดขึ้นแทรกซ้อนบ่อยขึ้น ควรได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ และระหว่างนี้ เห็นว่า หากงดการทรงงานใดๆ จนกว่าพระอาการจะดีขึ้น น่าจะเป็นการดีต่อพระพลานามัย

แต่โดยเหตุที่ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ จึงมีภารกิจหลายอย่างทั้งที่รัฐบาลและคณะสงฆ์จำเป็นต้องถวายเพื่อทรงบัญชาการ ทรงตราพระบัญชา ทรงวินิจฉัยสั่งการ และทรงลงพระนาม รวมทั้งการที่ต้องทรงปฏิบัติหน้าที่ในฐานะประธานกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร และพระอารามอื่น ๆ เช่น วัดญาณสังวราราม จันทบุรี และประธานกรรมการมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งงานในภาระหน้าที่เหล่านี้หากถวายเพื่อทรงปฏิบัติหรือวินิจฉัยสั่งการทุกเรื่องจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อพระสุขภาพ ประกอบกับทรงมีพระชนมายุสูงถึง ๘๐ พรรษา ครั้นมิได้ถวายให้ทรงงานหรือการดำเนินการล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ก็อาจกระทบต่อการปกครองคณะสงฆ์เป็นเหตุให้มีผู้กล่าวอ้างยกขึ้นวิจารณ์ อันอาจกระทบกระเทือนต่อพระเกียรติยศได้ เหตุทั้งนี้ เนื่องจากยังมีได้มีการแต่งตั้งผู้ใดให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

ต่อมากรรมการมหาเถรสมาคมได้ประชุมเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งที่ประชุมมีมติ ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ โดยให้แต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชเป็นการชั่วคราว และโดยที่ สมเด็จพระพุทธิปาพจนบดี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุด โดยสมณศักดิ์มีอายุสูงถึง ๙๖ พรรษา อีกทั้งยังอาพาธไม่อาจปฏิบัติหน้าที่อันต้องตรากตรำได้เช่นกัน จึงเห็นควรให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ลำดับถัดไปได้แก่ สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงไว้วางพระทัยมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของประธาน ที่ประชุมมหาเถรสมาคมและปฏิบัติศาสนกิจบางเรื่องแทนพระองค์อยู่แล้วเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชไปพลางก่อน โดยมีสมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะอื่นอีก ๕ รูป ปฏิบัติหน้าที่เป็น คณะร่วมกันเพื่อช่วยในการกลั่นกรองงานและดูแลรักษาความเรียบร้อยของคณะสงฆ์ ทั้งนี้ ให้การปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวมีกำหนดเวลาหกเดือน เว้นแต่คณะแพทย์มีความเห็นก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงมีพระอาการดีขึ้นสามารถเสด็จกลับไปทรงงานได้เป็นปกติโดยไม่กระทบต่อ พระสุขภาพ หรือมหาเถรสมาคมมีมติเป็นประการอื่น และบัดนี้ ระยะเวลาดังกล่าวได้ครบกำหนด แล้ว ทำให้เกิดช่องว่างของอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ต่อมากลุ่มผู้คัดค้านได้อ้างว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งมีการแจ้งความ ดำเนินคดีฐานใช้ตราสมเด็จพระสังฆราชโดยไม่มีอำนาจ ทั้งที่ ตามข้อเท็จจริงสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

เมื่อกรณีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น รัฐบาลจึงพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อลด การต่อต้านของกลุ่มบุคคลที่คัดค้าน

อย่างไรก็ตาม นอกจากความจำเป็นรีบด่วนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีความจำเป็น รีบด่วนเกี่ยวกับกรณีความไม่ปลอดภัยต่อสาธารณะหรือเกิดภัยพิบัติสาธารณะ กล่าวคือ หลังจากที่ได้มีการแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ยังมีกลุ่มบุคคลออกมาเคลื่อนไหวชุมนุมคัดค้าน อันนำไปสู่ข้อขัดแย้งในวงการพุทธศาสนิกชนระหว่างผู้สนับสนุนให้มีการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช กับกลุ่มผู้คัดค้าน จนถึงขั้นมีการทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะ และเป็นคดีความกันอยู่ในปัจจุบันนี้

หากรัฐบาลไม่รีบดำเนินการแก้ไขปัญหาก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ประเทศชาติและความมั่นคงได้ โดยอาจจะมีการชุมนุมกันมากขึ้น หรือมีการแทรกแซงจาก ผู้ไม่ประสงค์ดี จึงนับได้ว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงต้องตราพระราชกำหนดนี้

๓) ต่อประเด็นข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับกรณีที่กฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ ซึ่งมีผลใช้บังคับในปัจจุบัน กำหนดให้เลือกสมเด็จพระราชกณะผู้มี "อาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์" เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นการไม่สอดคล้องกับพระธรรมวินัยซึ่งยึดถือเรื่อง "ลำดับอาวุโสโดยพรรษา" นั้น เห็นว่า เนื่องจากการปกครองคณะสงฆ์จำเป็นต้องอิงฝ่ายบริหาร และเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามกาลสมัย จึงจำเป็นต้องเลือกสมเด็จพระราชกณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับพระธรรมวินัยแต่อย่างใด ทั้งนี้ ปัจจุบันในทางปฏิบัติ พระภิกษุแม้จะมีสมณศักดิ์สูงกว่า แต่เมื่อทำความเคารพพระภิกษุที่มีพรรษาสูงกว่า ย่อมต้องให้ความเคารพผู้มีอาวุโสโดยพรรษาอยู่แล้ว

ด้วยเหตุและผลดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอพระราชกำหนดฉบับนี้ เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาต่อไป

๒. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๑ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑ สมัยสามัญนิติบัญญัติ วันพุธที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ด้วยคะแนนเสียงข้างมาก

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)

กับ

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

(ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)

กับ

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ (ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)

<p>พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)</p>	<p>พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ (สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)</p>
<p>พระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕</p> <hr/> <p>ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน</p> <p>พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น</p> <p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้</p>	<p>พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗</p> <hr/> <p>ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน</p> <p>พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์</p> <p>อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ (สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๑๐[*] ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช</p> <p>ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช</p> <p>ในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>

* มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

<p>พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไข)</p>	<p>พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ (สภาผู้แทนราษฎรลงมติอนุมัติแล้ว)</p>
<p>ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสาม หรือสมเด็จพระราชาคณะซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p><u>ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้ในราชกิจจานุเบกษา</u></p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ จอมพล ส. ๓นะรัชดี นายกรัฐมนตรี</p>	<p>“ในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรา นี้ ถ้าสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นเป็นการสมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคสาม หรือกรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่เห็นเป็นการสมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสี่ อาจพิจารณาเลือกสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อให้เป็นคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแทนผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือแทนการดำเนินการตามวรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณีได้ และจะให้มิผู้ช่วยหรือที่ปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วยก็ได้ วิธีดำเนินการของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชให้เป็นไปตามที่คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชกำหนด</p> <p>เมื่อมีการแต่งตั้งหรือเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรา นี้แล้ว <u>ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลทูลบาท</u> <u>ฝ่าละอองธุลีพระบาท</u>”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี</p>

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗

ประสาคน ภาษาพระ'

วันนี้จะเขียนเรื่องเบาๆ แบบเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย เพราะเรื่องหนักๆ มีท่านผู้อื่นเขียนไปแล้ว แต่ทว่าเรื่องที่เขียนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระ เพราะตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมาเรื่องการเมืองและการเมืองที่เกี่ยวกับพระขึ้นเป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน เกี่ยวกับสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงพระประชวรและประทับโรงพยาบาลจุฬาฯ จนต้องแต่งตั้งสมเด็จพระวัดสระเกศ ปฏิบัติหน้าที่แทน และการแต่งตั้งนั้นครบเทอมเมื่อ ๑๕ กรกฎาคมที่ผ่านมา รัฐบาลต้องเสนอพระราชกำหนดเพื่อการนี้ หากในสาระเป็นการตั้งคณะผู้ปฏิบัติการแทน ส่วนรูปใดจะเป็นประธานก็มีได้กำหนดหลักอาวุโสของการครองสมณศักดิ์สมเด็จพระราชาคณะไว้ คราวนี้ไม่กระไรนัก เพราะเหตุปัจจัยเฉพาะหน้าอำนวย และสมเด็จพระสังฆราชทั้งสองฝั่งนิภายในมหาเถรสมาคม ท่านถือมารยาทธรรม จึงเสนอสมเด็จพระวัดสระเกศเป็นประธานในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะ ขณะเจ้าเก่าในการคัดค้านสมเด็จพระวัดสระเกศ ยังแสดงจุดยืนคัดค้านเหมือนเดิมไม่รับหลักอาวุโสทั้งการขึ้นครองสมณศักดิ์สมเด็จพระเจ้าก่อนหลัง ไม่รับหลักการอาวุโสโดยพรรษา แต่อ้างหลักพระธรรมวินัยว่าต้องมีศีลมีคุณธรรม ผู้เขียนเห็นว่าอ้างหลักเช่นนี้ในทางธรรมนั้นถูกต้อง แต่โดยกาลเทศะน่าจะไม่ถูก เพราะองค์กรใหญ่สถาบันใหญ่ๆ เช่น คณะสงฆ์จำเป็นต้องยอมรับสมมุติ ยอมรับการถ่วงดุลเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อการบริหารที่ผ่านมาโดยลำดับ ส่วนหลักการที่เป็นนามธรรมเช่นนั้น ความจริงท่านกล่าวกันว่า จะรู้ซึ่งผู้ใดถึงพร้อมด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยธรรม มีแต่ต้องอยู่อาศัยร่วมกัน ใกล้ชิดมากๆ จึงจะรู้ได้ มิฉะนั้น เกิดใครอ้างพระปาสากรูปหนึ่งถึงพร้อมด้วยศีล อุดมด้วยธรรม ตามคำผู้อ้างแล้วยกให้เป็นสังฆราชเลย ไม่ต้องผ่านกระบวนการการทำงานร่วมกันของคณะในองค์กรสถาบัน อย่างนี้ก็ยุ่ง ความจริงที่ยุ่งๆ เพราะความคิดในสมมุติ เรียกอริยสงฆ์โดยปุถุชนเรียกกัน ความจริงเจ้าตัวย่อมรู้ว่า เป็นอริยสงฆ์จริง หรือว่ายังเป็นสมมติสงฆ์เหมือนๆ กัน เป็นสงฆ์โดยสมมุติขั้นหนึ่งแล้วในสังคมสงฆ์ จำเป็นต้องสมมุติเพื่อปกครองคณะอีกชั้นหนึ่ง เพียงแต่ใช้สมมุติตามเหตุปัจจัยทำหน้าที่ไป พายเรือถึงฝั่งขึ้นบกก็เดินตัวปลิวไม่ต้องแบกเรือไปด้วย ย่อมเป็นอิสระแบบอริยะที่แท้จริง เป็นอันว่าคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชตั้งขึ้นแล้ว ตามพระราชกำหนดใหม่ พระเดชพระคุณมีใครบ้างโปรดดูจากกรอบพร้อมประวัติย่อ ถ้าสมเด็จพระญาณสังวรฯ ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงกลับทำหน้าที่ดังเดิม คณะนี้ก็สลายไป หรือต่อไปเมื่อพระราชกำหนดเข้าสู่สภาเพื่อเป็นพระราชบัญญัติ แต่ไม่ผ่านสภา พระราชกำหนดย่อมตกไป และคณะดังกล่าว ก็ต้องสลายไปเช่นกัน

สำหรับอีกเรื่องหนึ่ง นายกรัฐมนตรีดูจะไม่พอใจที่พระออกมาเทศนาหรือปาฐกถาธรรมเกี่ยวกับการเมือง กระทั่งอาราธนาให้สีกมาสมัคร ส.ส.นั้น ออกจะกระไรอยู่ ส่วนความจริงยังมีอยู่ว่าถ้าพระไปเกี่ยวข้องกับการเมืองเช่นพูดเรื่องการเมือง ดูจะมีคนแบ่งเป็นสองฝ่ายเสมอ คือพวกหนึ่งเห็นว่าควรพูดได้ อีกพวกหนึ่งเห็นว่าไม่ควรพูด มิใช่กิจของสงฆ์ ปัญหาหน้าจะมีได้อยู่เลือกฝ่ายง่าย ๆ อย่างนั้น แล้วชี้ว่าฝ่ายใดผิดฝ่ายใดถูก ตามทัศนะของผู้เขียน คำที่เป็นกุญแจสำคัญ คือ "การเมือง" กับ "เกี่ยวข้องการเมือง" ลักษณะไหนมากกว่า จะอ้างสิทธิเสรีภาพของพระในฐานะเป็น

ประชาชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิเสรีภาพก็ตาม แม้จะถูกต้องตามกฎหมายก็จริง แต่ยังคงไม่แยกคานนัก มิฉะนั้นสิทธิตามรัฐธรรมนูญนั่นเองจะถูกพระบางรูปอาจยกขึ้นอ้างเพื่อการมีลูกเมียขนะบวช เพื่อโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบตามวิถีธรรมชาติ แต่ในความเป็นจริง ฐานันดรพระแต่ไหนแต่ไรมาที่รับการยกย่องว่าสูง ควรแก่การกราบไหว้ เพราะความเป็นบรรพชิตผู้สละเรือน ออกบวชการประพฤติพรหมจรรย์ก็เป็นการฝืนธรรมชาติที่สำคัญ เพราะธรรมชาติมีทั้งในส่วนที่ดีอันส่งเสริมได้ กับธรรมชาติฝ่ายต่ำที่ต้องต่อสู้ด้วยมโนธรรมสำนึกเพื่อเหมาะแก่ภาวะนักบวช สถานะของพระเป็นผู้นำทางปัญญาแต่โบราณ ที่แน่นอนท่านเป็นผู้นำทางอุดมการณ์ทางศีลธรรม ท่านก็เป็นผู้นำสังคมอีกประเภทหนึ่ง ขณะที่การเมืองโดยภาวะที่เป็นจริงเป็นเรื่องที่ซึ่มซ่านในทุกเรื่องของสังคม จะแยกการเมืองออกจากสิ่งต่างๆ ยาก แต่จำแนกการปฏิบัติทางการเมืองโดยภาระหน้าที่ โดยเพศสภาวะได้ จะห้ามพระเกี่ยวกับการเมืองไม่น่าจะห้ามได้ ถ้านักการเมืองนั้นชักนำสังคม สู้บายนุขอบายภูมิ พระจำเป็นต้องพูดต้องสอนให้คนเกิดดวงตาเห็นธรรม พ้นจากการถูกมอมเมา นี่คือบทบาทของพระกับการเมืองในทางหลักการ ขณะที่โดยวิธีการต้องดูรูปธรรม หากพระรูปหนึ่ง เกิดเชียร์นักการเมืองพรรคการเมืองหนึ่งใดโดยเฉพาะ จนถูกครหาว่าเป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายสงฆ์ อย่างนี้ก็มากไป หรือนักการเมืองไม่พอใจที่คำสอนของพระมากระทบนโยบายหลอกลวงของตน จึงเห็นว่าพระต้องไม่ข้องแวะการเมือง ขณะเดียวกันตนกลับไม่รู้สึกละอายใจที่อาศัยพระอีก บางรูปช่วยชักนำนักการเมืองบางคนมาเข้าพรรคตน ทำนอง "กูฝากด้วย" อย่างนี้นักการเมืองมีสองบรรทัดฐานขึ้นกับผลประโยชน์ตนเป็นหลัก สมมุติสงฆ์เช่นนั้น นักการเมืองคนนั้นก็เห็นจะเลอะพอๆ กัน

สมัยราชาธิปไตยมีธรรมเนียมอาราธนาให้พระถวายพระธรรมเทศนาทางการเมือง แก่กษัตริย์ แต่มีวาระมีสถานที่พอเหมาะ การถวายเทศนาเช่นนั้นเป็นธรรมเนียมในกรุงรัตนโกสินทร์ เรียกว่าถวายพระมงคลวิเสสเสกเถา เพื่อเตือนสติเจริญปัญญาผู้มีอำนาจสูงสุด อนึ่ง สำหรับพระภิกษุที่เคยเทศนาเกี่ยวกับการเมืองในอดีตจนกระทั่งถูกถอดสมณศักดิ์ คือ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) ถูกลดจากพระราชอาณัติเป็นพระสามัญ แต่ด้วยพระเดชพระคุณเป็นพระดีที่ไม่ติดในลาภสักการะ จึงไม่เดือดร้อนอะไร ท่านเป็นต้นสายของพระป่า คือ เป็นพระอาจารย์ของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เหตุที่ถูกลดสมณศักดิ์เพราะเทศนาขัดนโยบายรัฐบาลเรื่องการเรียไรชื่อเรือรบพระร่วง ครั้นภายหลัง ร.๖ ได้ถวายสมณศักดิ์คืน และต่อมาได้พระราชทานสมณศักดิ์สูงขึ้น คือ ที่พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ อันเป็นสมณศักดิ์ชั้นเจ้าคณะรองจากสมเด็จพระราชาคณะ

ประวัติย่อสมเด็จพระราชาคณะ ๗ รูป*

**สมเด็จพระราชาคณะ ๗ รูป ตามมติแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗
เพื่อเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช**

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) นามเดิม เกี่ยว โชคชัย เกิดวันที่ ๓ มีนาคม ๒๔๗๑ ชาติภูมิ เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี บรรพชาที่วัดสว่างอารมณ์ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๘๔ และอุปสมบทที่วัดสระเกศเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๙๒ สมเด็จพระสังฆราชฯ (อยู่ ญาโณทโย) เป็นพระอุปัชฌาย์ การศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยค ดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระราชาคณะ พ.ศ. ๒๕๓๓ สถิตวัดสระเกศ

๒. สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ (นิยม ฐานิสโร) นามเดิม นิยม จันทร์นินท์ เกิดวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๖ ชาติภูมิ อำเภอกุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บรรพชาที่วัดกระสังข์ ที่ตำบลธนู อุปสมบทที่วัดพระญาติการาม อำเภอกองเกล้า อยุธยา การศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยค ปัจจุบันสถิตวัดชนะสงคราม

๓. สมเด็จพระมหาธีรราชจารย์ (ช่วง วรปัญญา) นามเดิม ช่วง สดุดประเสริฐ เกิดวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๔๖๘ ชาติภูมิ ตำบลราชาเทวะ บางพลี สมุทรปราการ บรรพชาที่วัดสังฆราชา ลาดกระบัง จังหวัดพระนคร อุปสมบทวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๘๘ การศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยค สถิตวัดปากน้ำภาษีเจริญ

๔. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร) นามเดิมมานิต เกิดวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๖๐ ชาติภูมิ ตำบลหนองแก้ว อำเภอนานาจเจริญ อุบลราชธานี การศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยค สถิตวัดสัมพันธวงศ์

๕. สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กันทจาโร) นามเดิม ประจวบ เนียมหอม เกิดวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๖๐ ชาติภูมิ ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี บรรพชาที่วัดเหนือบางแพ ขณะอายุ ๑๒ ปี อุปสมบทเมื่อพฤษภาคม ๒๔๘๓ ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) เป็นพระอุปัชฌาย์ สถิตวัดมกุฏกษัตริยาราม

๖. สมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สันตังกุโร) เกิดวันที่ ๙ มีนาคม ๒๔๕๙ ชาติภูมิ ปจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี บรรพชา ณ วัดเทพศิรินทร์ เมื่อ ๖ กรกฎาคม ๒๔๗๖ อุปสมบทวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๐ โดยสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรเถระ) เป็นพระอุปัชฌาย์ การศึกษาเปรียญธรรม ๙ ประโยค เป็นสมเด็จพระราชาคณะเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ สถิตวัดเทพศิรินทราวาส

๗. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (พุทธ สุวัฑฒโน) นามเดิมพุทธ สุวัฑฒนกุล เกิดวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๐ ชาติภูมิ บ้านมะขามเรียง ตำบลจำปา อำเภอนำเรือ อยุธยา บรรพชา พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่วัดสุทัศนเทพวราราม อุปสมบท พ.ศ. ๒๕๗๑ ที่วัดบึงงาม อยุธยา ครองสมณศักดิ์สมเด็จพระราชาคณะ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ สถิตวัดสุวรรณาราม

หมายเหตุ ยังมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ที่ไม่อยู่ในคณะที่รับแต่งตั้ง เพราะชราภาพและอาพาธ คือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุ่ม) วัดราชบพิธ

แก้กฎหมายสงฆ์ ตั้งผู้ทำหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

รัฐบาลออกประมวลฉบับ ออก พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ให้คณะกรรมการมหาเถรสมาคมเลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่สมเด็จพะสังฆราชฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เชื้อประชุม มส. ๒๐ ก.ค. นี้ทุกอย่างจบ คาด "สมเด็จพระเถียง" ได้รับแต่งตั้ง

มีรายงานว่า รัฐบาลได้พบช่องทางที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพะสังฆราชฯ หลังจากที่สมเด็จพะพุฒาจารย์ วัดสระเกศ สิ้นสุดวาระดำรงตำแหน่งไปเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคมที่ผ่านมาแล้ว ด้วยการออกกฎหมายให้แต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพะสังฆราชฯ ได้

นับแต่สมเด็จพะญาณสังวร สมเด็จพะสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระอาการประชวร คณะแพทย์ต้องถวายเป็นการรักษา มหาเถรสมาคมจึงได้แต่งตั้งสมเด็จพะพุฒาจารย์ ปฏิบัติภารกิจแทนเป็นเวลา ๓ เดือน และต่อมาสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแถลงการณ์ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เรื่องพระอาการประชวรของสมเด็จพะสังฆราชฯ ทำให้นายทองก้อน วงศ์สมุทร และคณะยื่นหนังสือให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเลิกแถลงการณ์ดังกล่าว โดยอ้างว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี มีข้อความใส่ร้ายป้ายสีสมเด็จพะสังฆราชฯ และละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อีกทั้งสงสัยว่าจะเป็นแถลงการณ์ปลอม แต่นายวิชญ์ เครื่องงาม รองนายกรัฐมนตรี ออกมายืนยันว่าเป็นแถลงการณ์ของรัฐบาลจริง

แหล่งข่าวในทำเนียบรัฐบาลเปิดเผยว่า จากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลโดย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะกำกับดูแลสำนักพุทธศาสนา ได้เสนอให้มีการออกร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๗ ในหมวดที่ ๑ สมเด็จพะสังฆราช มาตรา ๑๐ วรรคสี่ ที่ระบุว่า ในกรณีที่สมเด็จพะสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสาม หรือสมเด็จพะราชาคณะ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพะสังฆราชฯได้ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาบังคับใช้โดยอนุโลม

ในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๐ ระบุว่า "ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช" มาตรานี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด ส่วนวรรคสอง ของมาตรา ๑๐ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม จากเดิมที่ระบุว่า ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่ เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่ง ผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ รองลงมาตามลำดับ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้มีการเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมว่า "หรือให้มีคณะกรรมการมหาเถรสมาคมขึ้นมาชุดหนึ่ง และให้คณะกรรมการมหาเถรสมาคมเลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช"

แหล่งข่าวระบุว่า ร่างพระราชกำหนดดังกล่าว นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๖ ก.ค.ที่ผ่านมา เป็นวาระเพื่อทราบ โดยเสนอให้มีการประชุมลับ แทน พล.อ.ชวลิต เนื่องจากติดภารกิจเดินทางไปราชการต่างประเทศ และได้มีคำสั่งห้ามมิให้มีการแถลงข่าวในเรื่องนี้ จนกว่าเลขาธิการ ครม.จะมีความชัดเจน และนำเข้าสู่การพิจารณาของ ครม.อีกครั้งหนึ่ง

รายงานข่าวแจ้งว่า ขณะนี้การแก้ไขพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้มีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่วันที่ ๑๘ กรกฎาคมที่ผ่านมาแล้ว **พลตรีทองขาว พ่วงรอดพันธ์** ประธานกรรมการพิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การแก้ไข พ.ร.ก.ดังกล่าว ในมาตรา ๑๐ ที่ให้มีคณะกรรมการมหาเถรสมาคมขึ้นมาชุดหนึ่ง และให้คณะกรรมการเลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช จะเป็นการเปิดช่องให้มหาเถรสมาคมมีช่องทางในการเลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปใดก็ได้จากที่มีอยู่ ๘ รูปในปัจจุบันมาปฏิบัติหน้าที่แทน

ด้าน **นายมนตรี ดันทวิรัตน์** ที่ปรึกษา พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะทำงานด้านพระพุทธศาสนา กล่าวว่า การออก พ.ร.ก.แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ถือเป็นแนวทางที่ดีที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างศิษยานุศิษย์ของหลวงตามหาบัว กับกลุ่มพระสงฆ์ที่สนับสนุนสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ เพราะหลังจากนี้การตัดสินใจใดๆ ถือเป็นเรื่องของมหาเถรสมาคมเอง รัฐบาลจะไม่เข้าไปยุ่ง

เพราะยุ่งแล้วกลายเป็นการเมืองเข้ามาเกี่ยว เชื่อว่าปัญหาทุกอย่างจะจบลงโดยในการประชุมมหาเถรสมาคมวันที่ ๒๐ ก.ค.นี้ พล.อ.ชวลิตซึ่งรับผิดชอบดูแลงานด้านศาสนาจะเข้าร่วมประชุมด้วย

พระราชกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การออก พ.ร.ก.ของรัฐบาลเป็นเรื่องที่ดี แต่ไม่มีอะไรใหม่ แค่เปิดโอกาสให้มีทางเลือก และทำให้กระบวนการทางกฎหมายในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชฯ มีความชอบธรรมขึ้น เนื้อหาใหม่ที่เพิ่มเข้ามาว่า “ให้สมเด็จพระราชาคณะเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชฯ” สุดท้ายในวิถีทางแบบพระก็ต้องเลือกสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ที่มีอาวุโสทางสมณศักดิ์สูงสุดและมีความสามารถอยู่ดี พระราชกวีระบุ

พล.ต.ท.อุดม เจริญ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา กล่าวว่า การประชุมมหาเถรสมาคมในวันที่ ๒๐ กรกฎาคมนี้ ทุกอย่างจะเรียบร้อย แต่ตอนนี้ยังมีหลายเรื่องต้องดำเนินการ จึงยังตอบอะไรไม่ได้

นายธงทอง จันทรางศุ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม กล่าวถึงการที่รัฐบาลออก พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการมหาเถรสมาคม (มส.) ขึ้นมาทำหน้าที่เลือกสมเด็จพระราชาคณะขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช แทนสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน ที่ยังประชวรอยู่ ว่าเรื่องดังกล่าวยังมีความแตกต่างด้านความคิดเห็น ดังนั้นรัฐบาลจึงดำเนินการให้ พ.ร.บ.คณะสงฆ์มีความชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีความเห็นขัดแย้งในเรื่องดังกล่าว ก็สามารถให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้.

ที่มา: นสพ.ไทยโพสต์ ๑๙ ก.ค.๕๗

มส.ชี้ขาดตั้งสังฆราชวันนี้ "ทองก้อน" หยุดเคลื่อนไหว

โดย ผู้จัดการรายวัน ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ๐๘:๔๔ น.

“วิษณุ”ยืนยันการออก พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.คณะสงฆ์ เพื่อให้หวังการสงฆ์เกิดความสมานฉันท์และปรองดอง ยอมรับไม่สามารถทำให้ถูกใจใครได้ทั้งหมด โยนให้สังคมเป็นผู้ตัดสินเอง ขณะที่“ทองก้อน”ประกาศยุติเคลื่อนไหวหลังหารือหลวงตามหาบัว ระบุหลวงตาเห็นด้วยกับรัฐบาล ถือว่าเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงการออกพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ปี ๒๕๐๕ ว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่อย่างเป็นทางการที่ จ.นครศรีธรรมราช ที่ผ่านมามีการเสนอว่า ปัญหาของคณะสงฆ์มาถึงจุดที่เป็นทางตัน จึงสมควรที่จะแก้ไขเพื่อคลี่คลายปัญหา คณะรัฐมนตรีเห็นว่าปัญหามี ๒ อย่าง คือ ๑.สมเด็จพระสังฆราช ยังทรงพระประชวร ๒.ผู้ปฏิบัติหน้าที่หมดวาระลง จึงเกิดคำถามว่าจะทำอย่างไรต่อ ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องของพระ รัฐบาลไม่ต้องยุ่ง แต่เพราะว่าในช่วงที่ผ่านมาได้ปล่อยให้พระทำอะไรเองแล้วเกิดปัญหา เกิดการต่อต้านคัดค้านสมเด็จพระพุฒาจารย์ ทั้ง ๆ ที่ท่านมีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ จึงต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง

“สมเด็จพระวัดสระเกศเป็นผู้อาวุโสสูงสุด มีสุขภาพดี ปฏิบัติหน้าที่ได้ มหาเถรสมาคมได้อาราธนาท่านให้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ก็ถูกต่อต้านคัดค้านตลอด หว่านเถื่อน หว่านโมฆะ หว่านฆราวาสตั้ง เราก็คิดว่าเพื่อไม่ให้มีปัญหาแทนที่จะให้รูปเดียวเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ ก็แก้กฎหมายเสียเพื่อให้มีทางเลือกอีกทางหนึ่ง คือสามารถมีผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะได้ แต่ให้มหาเถรสมาคมเลือกเองว่าจะเลือกรูปเดียวหรือคณะ และของเดิมมันเมื่อตั้งกันเสร็จก็ไม่ต้องไปกราบบังคมทูล ของใหม่ให้กราบบังคมทูล เพื่อทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท” นายวิษณุ กล่าว

นายวิษณุ กล่าวต่อไปว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ไปร่วมประชุมและชี้แจงกับทางมหาเถรสมาคมถึงพระอาการของสมเด็จพระสังฆราช และรายละเอียดพระราชกำหนด ส่วนที่ประชุมจะตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ จะตั้งเป็นคณะหรือรูปเดียว ก็แล้วแต่ที่ประชุม รัฐบาลถือว่าหมดภาระหน้าที่ และเชื่อว่า การออก พ.ร.ก. จะช่วยแก้ไขปัญหาทำให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดองกันได้โดยไม่มีใครยกเรื่องนิกายขึ้นมาอีก อย่างไรก็ตามไม่มีวันที่จะทำให้เป็นที่พอใจได้หมด ต้องให้สังคมเป็นผู้ตัดสิน

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งดูแลงานด้านพุทธศาสนา กล่าวว่าวันนี้ (๒๐ ก.ค.) มหาเถรสมาคมจะนำเรื่องนี้เข้าในที่ประชุม และอยากให้ทางมหาเถรสมาคมดำเนินการ จัดการกันเอง ส่วนรัฐบาลจะสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหมดไป ทั้งนี้ รัฐบาลมีอำนาจในการออกพระราชกำหนดได้อยู่แล้ว

นายทองก้อน วงศ์สมุทร แกนนำกลุ่มลูกศิษย์หลวงตามหาบัว กล่าวว่า ได้นำพระราชกำหนดดังกล่าวไปให้หลวงตามหาบัวดูแล้ว ซึ่งหลวงตาก็ก็นิ่งด้วยกับรัฐบาล โดยบอกว่าหากเป็นเช่นนี้ ก็เหมาะสมแล้ว ถือว่าเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ดังนั้นในส่วนของกลุ่มก็จะไม่มีการเคลื่อนไหวแล้ว แต่จะไปรอการประชุมของมหาเถรสมาคมในวันนี้ ที่สำนักพระพุทธศาสนา ซึ่งหากที่ประชุมมหาเถรสมาคมดำเนินการเลือกสมเด็จพระราชาคณะ เพื่อมาทำหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชฯ ตามที่พระราชกำหนดได้บัญญัติไว้ก็จะยุติการเคลื่อนไหวแค่นี้

นายทองก้อน กล่าวด้วยว่า จากที่ได้ดูเนื้อหาในพระราชกำหนดฉบับนี้ มีสิ่งที่น่ายินดีอย่างหนึ่งก็คือ เมื่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมได้ดำเนินการเลือกพระราชาคณะเพื่อมาทำหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชแล้วก็ต้องนำความขึ้นกราบบังคมทูลฯ ด้วย ถือว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับทราบด้วย ตรงนี้ทางกลุ่มพอใจมาก

"ปัญหาที่ส่งบลงได้แบบนี้เป็นการพิสูจน์ว่า ทางกลุ่มเราไม่ผิด เพราะถ้าผิดเขาจะแก้ไขทำไม อีกด้านหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ารัฐบาลได้เปลี่ยนตัวรองนายกฯ คนใหม่ให้มาดูแลพระพุทธศาสนาจากนายวิษณุ เครืองาม มาเป็น พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เพราะตอนที่นายวิษณุกำกับดูแลอยู่ เคยชี้แจงไปหลายครั้งแต่นายวิษณุ ก็ไม่รับฟัง แต่เมื่อเปลี่ยนคนดูแลใหม่ทุกอย่างก็ดีขึ้น" นายทองก้อนกล่าว

ภาคผนวก

:

- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๔๗

- ประกาศมหามหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๗

เรื่อง การแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่

สมเด็จพระสังฆราช

พระราชบัญญัติ

คณะสงฆ์

พ.ศ. ๒๕๐๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๔ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับบรรดา กฎกระทรวง สัตถาณัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา ให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชข้อบังคับหรือระเบียบของมหาเถรสมาคมยกเลิก หรือมีความอย่างเดียวกัน หรือขัดหรือแย้งกัน หรือกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา ๔ บรรดาอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ใน สัตถาณัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระภิกษุตำแหน่งใดหรือคณะกรรมการสงฆ์ใดซึ่งไม่มีใน

^๑ รก.๒๕๐๕/๑๑๕/๒๙พ/๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๕

พระราชบัญญัตินี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจกำหนดโดยกฎหมายมหาเถรสมาคมให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระภิกษุตำแหน่งใด รูปใดหรือ หลายรูปร่วมกันเป็นคณะตามที่เห็นสมควรได้

มาตรา ๕ ทวิ^๖ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะสงฆ์” หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร

“คณะสงฆ์อื่น” หมายความว่า บรรดาบรรพชิตจันนิกาย หรือ อนันนิกาย

“พระราชคณะ” หมายความว่า พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์ตั้งแต่ชั้นสามัญจนถึงชั้นสมเด็จพระราชคณะ

“สมเด็จพระราชคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์” หมายความว่า สมเด็จพระราชคณะที่ได้รับสถาปนาก่อนสมเด็จพระราชคณะรูปอื่น ถ้าได้รับสถาปนาในวันเดียวกันให้ถือรูปที่ได้รับสถาปนาในลำดับ

มาตรา ๕ ตริ^๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้งสถาปนาและถอดถอนสมณศักดิ์ของพระภิกษุในคณะสงฆ์

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรี*รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สมเด็จพระสังฆราช

มาตรา ๗^๘ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง

ในกรณีที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอนามสมเด็จพระราชคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ชั้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

ในกรณีที่สมเด็จพระราชคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอนามสมเด็จพระราชคณะรูปอื่น

^๖ มาตรา ๕ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๗ มาตรา ๕ ตริ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๘ มาตรา ๗ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ชั้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

มาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายกทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายพระธรรมนูญและกฎหมายมหาเถรสมาคม

มาตรา ๙^๔ ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชทรงลาออกจากตำแหน่งหรือพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดให้ออกจากตำแหน่ง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระสังฆราชหรือตำแหน่งอื่นใดตามพระราชอัธยาศัยก็ได้

มาตรา ๑๐^๖ ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรคสามหรือสมเด็จพระราชาคณะซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ สมเด็จพระสังฆราชพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) ทรงพระกรุณาโปรดให้ออก

^๔ มาตรา ๙ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๖ มาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมวด ๒

มหาเถรสมาคม

มาตรา ๑๒^๗ มหาเถรสมาคมประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราชซึ่งทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินสิบสอง รูปเป็นกรรมการ

มาตรา ๑๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*เป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*ทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก

^๗ มาตรา ๑๒ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ในกรณีที่กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ สมเด็จพระสังฆราช อาจทรงแต่งตั้งพระราชคณะรูปใดรูปหนึ่ง เป็นกรรมการแทน กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อนอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่ง ดนแทน

มาตรา ๑๕ ทวิ^๘ การแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมตามมาตรา ๑๒ และการ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๕ ให้นายกรัฐมนตรี*เป็นผู้ลงนามรับ สอนองพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

มาตรา ๑๕ ตริ^๙ มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร
- (๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การ สาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

(๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมาย มหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วาง ระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้ บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๕ จัตวา^{๑๐} เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยและเพื่อความเรียบร้อยดีงาม ของคณะสงฆ์มหาเถรสมาคมจะตรากฎหมาย มหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการ ปกครอง สำหรับพระภิกษุและสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการ ปกครองของคณะสงฆ์ก็ได้

พระภิกษุและสามเณรที่ได้รับโทษตามวรรคหนึ่ง ถึงขั้นให้สละสมณเพศต้องสึก ภายในสามวันนับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ

มาตรา ๑๖^{๑๑} ในกรณีที่ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมไม่อาจมาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุมมหาเถรสมาคม และมีได้มอบหมายให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่ง

^๘ มาตรา ๑๕ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๙ มาตรา ๑๕ ตริ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๑๐} มาตรา ๑๕ จัตวา เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๑๑} มาตรา ๑๖ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ปฏิบัติหน้าที่แทนให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๑๗ การประชุมมหาเถรสมาคมต้องมีกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการโดยการแต่งตั้งรวมกันมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคมให้เป็นไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคม

มาตรา ๑๘^๖ ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการมหาเถรสมาคมแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่ามหาเถรสมาคมมีกรรมการเท่าจำนวนที่เหลืออยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๑๙^๗ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมติมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยพระภิกษุหรือบุคคลอื่นจำนวนหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณากันกรอง เรื่องที่จะเสนอต่อมหาเถรสมาคมและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมายโดยขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคม

การจัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ การแต่งตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหรืออนุกรรมการ และระเบียบการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม

หมวด ๓

การปกครองคณะสงฆ์

มาตรา ๒๐^๘ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

มาตรา ๒๐ ทวิ^๙ เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีเจ้าคณะใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์

^๖ มาตรา ๑๘ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๗ มาตรา ๑๙ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๘ มาตรา ๒๐ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^๙ มาตรา ๒๐ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

การแต่งตั้งและการกำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าคณะใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายธรรมนูญ

มาตรา ๒๑ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้จัดแบ่งเขตปกครองดังนี้

- (๑) ภาค
- (๒) จังหวัด
- (๓) อำเภอ
- (๔) ตำบล

จำนวนและเขตปกครองดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายธรรมนูญ

มาตรา ๒๒ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้มีพระภิกษุเป็นผู้ปกครอง ตามชั้นตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) เจ้าคณะภาค
- (๒) เจ้าคณะจังหวัด
- (๓) เจ้าคณะอำเภอ
- (๔) เจ้าคณะตำบล

เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นสมควรจะจัดให้มีรองเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะตำบล เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะนั้น ๆ ก็ได้

มาตรา ๒๓ การแต่งตั้ง ถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสผู้ช่วย เจ้าอาวาส พระภิกษุอันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่น ๆ และไวยาวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายธรรมนูญ

หมวด ๔

นิคหกรรมและการสละสมณเพศ

มาตรา ๒๔ พระภิกษุจะต้องรับนิกหกรรมก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระ ธรรมวินัย และนิกหกรรมที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิกหกรรมตามพระธรรมวินัย

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การลงนิกหกรรมเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม และให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายที่มหาเถรสมาคมจะกำหนดในกฎหมายธรรมนูญให้มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจลง

นิกกรรมแก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย กับทั้งการกำหนดให้การวินิจฉัยการลง
นิกกรรมให้เป็นอันยุติในชั้นใด ๆ นั้นด้วย

มาตรา ๒๖ พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุด
ให้ได้รับนิกกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๒๗^{๑๑} เมื่อพระภิกษุรูปใดต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ ให้รับนิกกรรมไม่ถึงให้สึก แต่ไม่ยอมรับ
นิกกรรมนั้น

(๒) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ

(๓) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง

(๔) ไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎมหา
เถรสมาคม

พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสอง ต้องสึกภายในสามวัน
นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๒๘ พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายต้อง
สึกภายในสามวันนับแต่วันที่เกิดถึงที่สุด

มาตรา ๒๙ พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อ
พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่
พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาส
รับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัด
ดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

มาตรา ๓๐ เมื่อจะต้องจำคุก กักขังหรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือ
คำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือ
คำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาล
ทราบถึงการสละสมณเพศนั้น

หมวด ๕

วัด

^{๑๑} มาตรา ๒๗ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๑^{๙๓} วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

มาตรา ๓๒ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง

มาตรา ๓๒ ทวิ^{๙๔} วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัย ในระหว่างที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* มีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น รวมทั้งที่วัดที่ธรณีสงฆ์และทรัพย์สินของวัดนั้นด้วย

การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

(๑) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

(๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

(๓) ที่กลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

มาตรา ๓๔^{๙๕} การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง

การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้องและได้รับคำผิดกรรมจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานนั้นแล้ว ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ห้ามมิให้บุคคลโดยอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* แล้วแต่กรณี ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง

^{๙๓} มาตรา ๓๑ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๙๔} มาตรา ๓๒ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๙๕} มาตรา ๓๔ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๕^{๒๐} ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลาง เป็นทรัพย์สินซึ่งไม่
อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๓๖ วัดหนึ่งให้มีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง และถ้าเป็นการสมควรจะให้มีรองเจ้า
อาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสด้วยก็ได้

มาตรา ๓๗ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

- (๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่
ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถร
สมาคม
- (๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและ
คฤหัสถ์
- (๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

มาตรา ๓๘ เจ้าอาวาสมีอำนาจดังนี้

- (๑) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยใน
วัด
- (๒) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจาก
วัด
- (๓) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด
หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิด คำสั่งเจ้า
อาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของ
มหาเถรสมาคม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้
แต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้า
อาวาส

การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
กำหนดในกฎมหาเถรสมาคม

หมวด ๖

ศาสนสมบัติ

^{๒๐} มาตรา ๓๕ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

(๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนา ซึ่งมีใช้ของวัดใดวัดหนึ่ง

(๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* เพื่อการนี้ให้ถือว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* เป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ* จัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติกลางด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้งบประมาณนั้นได้

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒^{๒๑} ผู้ใดมิได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ หรือถูกถอดถอนจากความเป็นพระอุปัชฌาย์ตามมาตรา ๒๓ แล้ว กระทำการบรรพชาอุปสมบทแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา ๔๓^{๒๒} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ จัดวา วรยศสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรยศสาม หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา ๔๔^{๒๓} ผู้ใดพ้นจากความเป็นพระภิกษุเพราะต้องปาราชิกมาแล้วไม่ว่าจะมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ก็ตาม แต่มารับบรรพชาอุปสมบทใหม่โดยกล่าวความเท็จ หรือปิดบังความจริงต่อพระอุปัชฌาย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

^{๒๑} มาตรา ๔๒ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๒} มาตรา ๔๓ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๓} มาตรา ๔๔ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔๔ ทวิ^{๒๔} ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย สมเด็จพระสังฆราช ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ตริ^{๒๕} ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๘

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๔๕ ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครอง คณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๖^{๒๖} การปกครองคณะสงฆ์อื่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

^{๒๔} มาตรา ๔๔ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๕} มาตรา ๔๕ ตริ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๖} มาตรา ๔๖ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การจัดดำเนินการ คณะสงฆ์ มิใช่เป็นกิจการอันพึงแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการถ่วงดุลย์แห่ง อำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน และโดยที่ระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอน ประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการ จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ให้สมเด็จพะสังฆราชองค์ สกลมหาสังฆปริณายกทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคม ตามอำนาจกฎหมายและพระ ธรรมวินัย ทั้งนี้ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา

อัมพิกา/แก้ไข

๑/๓/๕๕

B+A(C)

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕^{๒๗}

มาตรา ๑๘ บรรดากฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือ คำสั่งของมหาเถรสมาคมที่ออกตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ให้ยังคงใช้บังคับได้ ต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ วัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ให้พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์อยู่ก่อนวันใช้ พระราชบัญญัตินี้ยังมีสมณศักดิ์นั้นต่อไป

ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ กรรมการหรือ อนุกรรมการใดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือตามกฎกระทรวง กฎมหาเถร สมาคม ข้อบังคับระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ยังคงดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือ จนกว่ามหาเถรสมาคมจะมีมติเป็นประการอื่น

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้

^{๒๗} รก.๒๕๓๕/๑๖/๕/๔ มีนาคม ๒๕๓๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว สมควรปรับปรุงบทบัญญัติว่าด้วยการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช การแต่งตั้งและถอดถอนสมณศักดิ์ของพระภิกษุอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ของมหาเถรสมาคม การปกครอง การสละสมณเพศของคณะสงฆ์และคณะสงฆ์อื่น วัด การดูแลรักษาวัด ทรัพย์สินของวัด และศาสนสมบัติกลางตลอดจนปรับปรุงบทกำหนดโทษให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

อัมพิกา/แก้ไข

๑/๓/๔๕

B+A(C)

พัชรินทร์/เนติมา จัดทำ

๖ มีนาคม ๒๕๕๖

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕^{๒๔}

มาตรา ๔๒ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้แก้ไขคำว่า

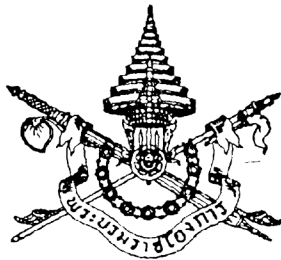
“กระทรวงศึกษาธิการ” และ “กรมการศาสนา” เป็น “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” คำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “นายกรัฐมนตรี” และคำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่อบุญให้ปฏิบัติตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตาม

^{๒๔} รก.๒๕๔๕/๑๐๒ก/๖๖/๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

กฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกา นี้

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พ.ศ. ๒๕๔๗

พระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้ ถ้าสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นเป็นการสมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคสาม หรือกรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่เห็นเป็นการ

สมควรสำหรับกรณีที่มีเหตุตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสี่ อาจพิจารณาเลือกสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อให้เป็นคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแทนผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือแทนการดำเนินการตามวรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณีได้ และจะให้มิให้ผู้ช่วยหรือที่ปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วยก็ได้ วิธีดำเนินการของคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชให้เป็นไปตามที่คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชกำหนด

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้แล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลทราบบฝ่าละอองธุลีพระบาท”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ เนื่องจากการแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ในกรณีไม่มีสมเด็จพระสังฆราช หรือสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ได้กำหนดให้แต่งตั้ง หรือเลือกสมเด็จพระราชาคณะเพียงรูปเดียว ซึ่งปรากฏเป็นเหตุขัดข้องจนเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในการปกครองคณะสงฆ์และวงการพุทธศาสนิกชนและอาจถึงขั้นนำไปสู่ความไม่ปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้จากความแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะสงฆ์ จึงสมควรกำหนดให้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในรูปองค์คณะ ซึ่งแต่งตั้งจากสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปเพื่อใช้อำนาจร่วมกันในการบัญชาคณะสงฆ์ เพื่อความสงบเรียบร้อยยิ่งขึ้นและสร้างสมานฉันท์เพิ่มขึ้นอีกวิธีการหนึ่ง และโดยที่ขณะนี้สมเด็จพระสังฆราชมีพระชนมายุสูง อีกทั้งอยู่ระหว่างประทับเพื่อรักษาพระสุขภาพ คณะแพทย์เห็นว่าควรประทับรักษาพระองค์และอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์จำเป็นต้องมีผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชโดยเร่งด่วน จึงสมควรแก้ไขเหตุขัดข้องเพื่อให้มีความสงบเรียบร้อยในประเทศขึ้นโดยเร็ว นับเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

- ประกาศมหามหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๗
เรื่อง การแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่
สมเด็จพระสังฆราช

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ประกาศมหาดไทย

ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๗

เรื่อง การแต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เลขานุการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศ พระอาการประชวรของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตามความเห็นของคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษาพยาบาลโดยความว่า พระอาการ เจ็บป่วยฉับพลันเป็นบ่อยขึ้นกว่าเดิม อันน่าจะเป็นผลมาจากภูมิคุ้มกันของพระองค์ ลดลงจากพระชนมายุที่เพิ่มขึ้น และโรคเรื้อรังที่ทรงประชวรอยู่เดิมหลายโรค คณะแพทย์ผู้ถวายการรักษาจึงมีความเห็นว่า สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงมีพระชนมายุกว่า ๕๐ พรรษา มีพระอาการประชวรเรื้อรัง หลายโรค และมีพระอาการประชวรฉับพลันเกิดขึ้นแทรกซ้อนบ่อยขึ้น ควรได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ จะส่งผลดีต่อพระอาการประชวรของพระองค์ และรัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแถลงการณ์ขอให้แพทย์ผู้ถวายการรักษาเต็มกำลัง ความสามารถ โดยรัฐบาลพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกแก่คณะแพทย์ทุกประการ และในระหว่างนี้เห็นว่าหากงดการปฏิบัติศาสนกิจ หรือต้อนรับแขกที่มาเฝ้าโดยไม่จำเป็น การทรงงานใดๆ ที่ถวายให้ทรงวินิจฉัยสั่งการ หรือลงพระนามไว้ก่อนจนกว่าพระอาการ จะดีขึ้น น่าจะเป็นการดีต่อพระพลานามัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตรวพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อให้มี

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๕ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗

คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๓๔ ก วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ จึงขอเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณาตามพระราชกำหนด

ดังนั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงได้นำเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณาเลือกสมเด็จพระราชาคณะที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้รูปใดรูปหนึ่ง หรือเลือกสมเด็จพระราชาคณะหลายรูปที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อทำหน้าที่คณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเลือกคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช โดยอาศัยอำนาจตามวรรคห้า ของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ
๒. สมเด็จพระมหาธีรราชย์ วัดชนะสงคราม
๓. สมเด็จพระมหาธีรราชย์ วัดปากน้ำ
๔. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสุวรรณาราม
๕. สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดมกุฏกษัตริยาราม
๖. สมเด็จพระมหาธีรราชย์ วัดสัมพันธวงศาราม
๗. สมเด็จพระญาณวโรดม วัดเทพศิรินทราวาส

เป็นคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และมีมติให้สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ เป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช และเป็นผู้ลงนามผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชแทนคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช วิธีการดำเนินการจะได้กำหนดเป็นระเบียบต่อไป ให้นำมติมหาเถรสมาคมแจ้งนายกรัฐมนตรี

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๕ ง   ราชกิจจานุเบกษา   ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗

เพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ให้ดำเนินการ
ได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละออง
ธุลีพระบาท เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว

จึงประกาศให้ทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม